

Banka ve Finans Kesiminde Transfer Fiyatlandırması

BFS - 2008/06
İstanbul, 08.04.2008

2008/2-18 sayılı sirkülerimizde banka ve finans sektöründeki transfer fiyatlandırması konusu üzerinde durmuştuk. Bu sirkülerimizde ise aynı konu ile ilgili bazı hatırlatmalar yapmak istiyoruz.

1 Ocak 2007 tarihinden geçerli olmak üzere “transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı”na ilişkin düzenlemeler yürürlüğe girmiştir. Bu duyurumuzda, transfer fiyatlandırması konusunda banka ve finans kesiminde, özellikle banka ile bankanın finansal iştirakleri arasında dikkat edilmesi gereken hususları bilgilerinize sunmak istiyoruz.

Transfer fiyatlandırması esasen eski mevzuatta “örtülü kazanç dağıtımı” kavramı dahilinde yer almaktadır. Yeni kanun ile bu konuda;

- tanımların getirilmesi,
- daha belirgin kuralların oluşturulması,
- vergisel risklerin daha somut ortaya konulması ve
- ispat yükü ve sorumluluğunun mükelleflere verilmesi

suretiyle “transfer fiyatlandırması”, şirketler ile vergi idaresi açısından yeni bir kurallar ve uygulamalar bütünlüğü olarak yapılandırılmıştır.

Örtülü kazanç müessesesi adı altında eskiden de var olan transfer fiyatlandırması hususu bugüne kadar vergi idaresi tarafından fazla önemsenmemiş (özellikle ikisi de karlı şirketler arasındaki işlemlerde), bu konuda yazılan sınırlı sayıdaki vergi inceleme raporları da vergi yargısında, “belirsizlikler” ve “iki tarafın da karlı yani matrahlı olması” sebepleriyle mükellefler lehine sonuçlanmıştır.

Ancak, transfer fiyatlandırmasına ilişkin belirli tanımlamaların ve yöntemlerin yeni bir madde ile somut olarak düzenlenmiş olması nedeniyle bundan böyle Vergi İdaresinin bu konunun üzerinde eskiye oranla daha fazla yoğunlaşacağı tahmin edilmektedir.

18 Kasım 2007 tarihli ve 26704 sayılı Resmi Gazete’de 1 seri no.lu Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtımı Hakkında Genel Tebliğ yayımlanmıştır.

Söz konusu Tebliğ’in 7-1 bölümünde ayrıntılı olarak açıklandığı üzere;

- **Tüm şirketlerin**, ilişkili kişilerle 2007 takvim yılı içinde yaptıkları **yurt içi ve yurt dışı mal veya hizmet alım ya da satım işlemleri** ile ilgili olarak ilgili tebliğin 2 numaralı ekinde yer alan “TRANSFER FİYATLANDIRMASI KONTROL EDİLEN YABANCI KURUM VE ÖRTÜLÜ SERMAYEYE İLİŞKİN FORM”u doldurmaları ve 25 Nisan 2008 tarihine kadar verilecek kurumlar vergisi beyannamesinin ekinde,

bağlı bulunulan vergi dairesine göndermeleri gerekmektedir.

Ayrıca;

- **Büyük Mükellefler Vergi Dairesi mükellefi olan şirketlerin** ilişkili kişilerle yaptıkları **yurt içi ve yurt dışı** işlemlerine ilişkin YILLIK TRANSFER FİYATLANDIRMASI RAPORU'nu da 25 Nisan 2008 tarihine kadar hazırlamaları ve şirkette muhafaza etmeleri gerekmektedir (bu raporun vergi dairesine ibrazı gerekmiyor).
- **Diğer Vergi Daireleri mükellefi olan şirketlerin** ise ilişkili kişilerle yaptıkları **sadece yurt dışı** işlemlerine ilişkin YILLIK TRANSFER FİYATLANDIRMASI RAPORU'nu da 25 Nisan 2008 tarihine kadar hazırlamaları ve şirkette muhafaza etmeleri gerekmektedir (bu raporun vergi dairesine ibrazı gerekmiyor).

Bu çerçevede finans kesiminde özellikle bankalar ile iştirakleri arasındaki ilişkiler önem arz edecektir. Bankaların genellikle kontrol ettiği iştirakleri arasında “aracı kurumlar”, “portföy yönetim şirketleri”, “yatırım ortaklıkları”, “leasing şirketleri”, “factoring şirketleri”, “sigorta şirketleri”, “emeklilik şirketleri” v.b. finansal şirketler bulunmaktadır.

Bu sebeple TRANSFER FİYATLANDIRMASI KONTROL EDİLEN YABANCI KURUM VE ÖRTÜLÜ SERMAYEYE İLİŞKİN FORM'un doldurmasında ilişkili kişi olan tarafların gerek işlemlerin tutarı açısından ve gerekse seçilen yöntem açısından birbirleriyle tutarlı olmaları gerekmektedir. Örneğin; ilişkili kişinin bir tarafı yöntem olarak “**karşılaştırılabilir fiyat yöntemi**” demişken, diğer taraf “**maliyet artı yöntemi**” veya “**yeniden satış yöntemi**” dememelidir.

Bu çerçevede bankanın iştiraki konumundaki şirketler ile yapılan aşağıdaki işlemler söz konusu formun düzenlenmesi sırasında önem arz etmektedir.

- **Aracı kurumlarca alınan çeşitli komisyonlar:** Komisyon cinsine göre sıfırdan başlayarak çeşitli komisyon tarifesinde çalışılmaktadır. Ancak piyasada komisyon serbestisi vardır. Bu nedenle bankanın mensubu olduğu grup şirketleri ve bunların gerçek kişi ortakları ile 3. kişi müşterilere de aynı skalada komisyonlar uygulanmaktadır.
- **Aracı kurumlarca kurumsal finansman danışmanlıkları:** Banka ve mensubu olduğu grup şirketlerine yapılan şirket değerlemeleri, satın almalarındaki, birleşmelerdeki bazı danışmanlık faturalarının fiyatlanması önem arz etmektedir.
- **Aracı kurumlarca bankaya ödenen acentelik komisyon paylaşımı:** Aracı kurumun acentesi olan bankanın müşterilerine ait olan hisse senedi alım-satım komisyonlarının belirli bir oranı ilgili banka şubesine verilmektedir.
- **Bankaya ödenen hesap bakım ücreti:** Genellikle yılda bir alınan hesap bakım ücretlerinin belirli bir oranı genellikle bankalara verilmektedir. Piyasada banka kökenli aracı kurumlarda bu paylaşımında çeşitli oranlar vardır.
- **Halka arz aracılık komisyonları:** Halka arzlarda, aracı kurumun acentesi olan bankanın şubeleri vasıtasıyla gerçekleşen halka arz taleplerinin aracılık komisyonları ya olduğu gibi şubelere bırakılmakta veya paylaşılmaktadır.
- **Aracı kurumun acentesi olan bankadan kiralanan şube hizmet mahalleri:** Aracı kurumun acentesi olan bankadan alınan bilgisayar, donanım, bakım hizmetleri

konularında yapılan ödemelerin rayiç bedelinin ne olması gerektiği konusu da önem arz etmektedir.

- **Yatırım fonları ve ortaklıkları portföy yönetim ücretleri:** Portföy yönetim şirketince, bankanın kurucusu olduğu yatırım fonlarının portföy yönetiminin gerçekleştirilmesi karşılığında yatırım fon ve ortaklıklarından ücret alınmakta ve bu ücret banka ile paylaşılmaktadır. Portföy yönetim şirketi burada portföyü yönetmekte ve sonuç olarak portföyün getirisini belirlemektedir. Bankalar ise yatırım fonlarının kurucusu, hukuken yönetimden sorumlu olup ayrıca sistem alt yapısını kuran ve şubeleri aracılığıyla yatırım fonunun katılma belgelerini müşterilerine pazarlayan ve satan konumundadır. Alınan ücretin paylaşımında bu faktörlerin dikkate alınması gerekir.
- **Kurumsal ve bireysel portföy yönetim ücretleri:** Portföy yönetim şirketi, burada genellikle bankanın "private banking" bölümü ile birlikte çalışmaktadır. Müşteriyi bulan, şube hizmeti veren "private banking" bölümüdür. Portföy yönetim şirketi ise müşterinin hedef ve talepleri doğrultusunda müşterinin portföyünü yönetmektedir. Dolayısıyla, alınan ücretin paylaşımında da bu faktörlerin dikkate alınması gerekir.
- **Sigorta şirketlerince bankaya ödenen acentelik komisyon paylaşımı:** Sigorta şirketinin acentesi olan bankanın müşterilerine ait olan sigorta poliçelerinin komisyonlarının belirli bir oranı ilgili banka şubesine verilmektedir.
- **Bireysel emeklilik şirketlerince bankaya ödenen acentelik komisyon paylaşımı:** Bireysel emeklilik (BES) şirketinin acentesi olan banka tarafından kendi müşterilerine satılan emeklilik sözleşmelerinin komisyonlarının belirli bir oranı ilgili banka şubesine verilmektedir.
- **Krediler (örnek: konut kredileri) dolayısıyla yapılan sigorta poliçelerinin (hayat sigortası, ev sigortası) acentelik komisyon paylaşımı:** Verilen krediler dolayısıyla yapılan poliçelerdeki komisyonların belirli bir oranı ilgili banka şubesine verilmektedir.

Bu ve buna benzer karşılıklı ilişkili işlemlerin düzenlenecek formlarda; gerek işlemlerin tutarı açısından ve gerekse seçilen yöntem açısından birbirleriyle tutarlı olmaları gerekmektedir.